

Školní strategie prevence na období 2019 – 2024

.....

Mgr. Naďa Klímková

školní metodik prevence

.....

Mgr. Petr Janečka

ředitel školy

Ve Zlíně – Malenovicích dne 25. 8. 2019

Obsah

1. Úvod	3
2. Charakteristika školy	3
3. Legislativa z oblasti primární prevence rizikového chování	4
4. Školní preventivní strategie v obecné rovině	5
5. Hlavní aktivity realizace školní preventivní strategie	6
6. Potřebnost školní preventivní strategie	6
7. Cíle školní preventivní strategie	7
8. Preventivní opatření v rámci podpory zdravého sociálního klimatu školy.....	9
9. Osoby podílející se na realizaci školní preventivní strategie	11
10. Vymezení cílové skupiny	14
11. Klíčové vyučovací oblasti	14
12. Znalostní kompetence žáků	15
13. Metody a formy strategie primární prevence školy	16
14. Vyhodnocení školní preventivní strategie	16

1. Úvod

Tento dokument slouží jako dlouhodobý preventivní program pro školu, vychází ze **Školního vzdělávacího plánu** a je podkladem pro zpracování **Minimálního preventivního programu školy** s platností na každý školní rok.

Podporuje zdravý životní styl, definuje cíle, pomáhá jedincům z ohrožených skupin při ochraně jejich lidských práv a má za úkol snížit výskyt rizikového chování u žáků na škole.

2. Charakteristika školy

Základní škola Komenského 78 je klasickým typem základní školy bez speciálního zaměření. Nachází se v okrajové části krajského města Zlín a spádově ji navštěvuje kolem 400 žáků z městských částí Zlín 4 – Malenovice, Louky, Prštné a okolních vesnic – Karlovice, Lhota, Salaš, Tečovice, Lhotka. Okrajově dojíždějí žáci ze Zlína a Otrokovic. Škola funguje ve dvou propojených pavilonech, v jednom je soustředěno 8 tříd prvního stupně, ve druhém 8 tříd druhého stupně a 3 třídy prvního stupně, neboť z prostorových důvodů se tyto prvostupňové na jejich pavilon již nevejdou. V každém ročníku máme 2 třídy, pouze v jednom ročníku (současný 4. ročník) byly otevřeny třídy 3. Ve třídách máme nižší počet žáků (průměrně 22), pouze v šestých ročnících je tento počet výrazněji překročen.

Škola tradičně usilovně pracuje na budování dobrého klimatu školy, což se odráží v poměrně nízké problematice řešení rizikového chování našich žáků. Naší prioritou je vytvářet pocit bezpečí a sounáležitosti, porozumění a partnerství žák – učitel – rodič. Protože jsme školou menší co do počtu žáků, snažíme se budovat dobré vztahy mezi žáky napříč ročníky a investovat síly do akcí, ve kterých spolupracují žáci vyšších ročníků s těmi nejmladšími, a vytvářet tak pocity rodinné atmosféry. Jsme přesvědčeni, že i to je cesta, jak rizikovým jevům předcházet.

Žákům se snažíme nabízet dostatečnou nabídku odpoledních zájmových činností – výtvarné a sportovní kroužky, družinu, školní klubovnu.

Rizikové chování u žáků je řešeno podle Metodického doporučení MŠMT k primární prevenci rizikového chování u dětí a mládeže (Dokument MŠMT č.j.: 21291/2010-28). Podle Metodického pokynu MŠMT k prevenci a řešení šikany ve školách a školských zařízeních (Dokument MŠMT č.j.: 21149/2016) je pro školu vypracován Školní program proti šikanování, který je součástí minimálního preventivního programu (MPP). Ve funkci školního metodika prevence (ŠMP) působí od září 2019 Mgr. Nad'a Klímková, která v roce 2018 zahájila specializační studium školního metodika prevence (studium k výkonu specializovaných činností). Žákům a rodičům nabízí konzultační hodiny, kontaktování elektronicky či telefonicky podle aktuální potřeby. Pro žáky je zřízena anonymní schránka důvěry. ŠMP úzce spolupracuje s dalšími pracovníky školního poradenského pracoviště, pedagogickými pracovníky a ostatními zaměstnanci školy. Škola spolupracuje s dalšími participujícími organizacemi a odborníky podle potřeby a nabídky (Krajská pedagogicko-

psychologická poradna, Zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků Zlín, Policie ČR, Městská policie Zlín, preventivní programy Unie Kompas, Renarkonu, Nadačního fondu Credo Zlín atd).

3. Legislativa z oblasti primární prevence rizikového chování

Tato strategie je vypracována na základě těchto dokumentů:

1. Zákon č. 561/2004 Sb. o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) a zákon č. 49/2009 Sb.
2. Zákon č. 562/2004 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím školského zákona
3. Zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů
4. Zákon č. 101/2000 Sb., o ochraně osobních údajů a o změně některých zákonů
5. Zákon č. 65/2017 Sb., o ochraně zdraví před škodlivými účinky návykových látek
6. Zákon č. 27/2016 Sb., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných
7. Vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
8. Vyhláška č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních
9. Národní strategie primární prevence rizikového chování dětí a mládeže na období 2019 – 2027
10. Krajský plán primární prevence rizikového chování Zlínský kraj 2019 – 2027
11. Zákon č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí
12. Zákon č. 91/1998 Sb., kterým se mění a doplňuje zákon č. 94/1963 Sb., o rodině
13. Zákon č. 379/2005 Sb. o opatřeních k ochraně před škodami působenými tabákovými výrobky, alkoholem a jinými návykovými látkami
14. Metodické doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č.j. 21291/2010-28
15. Metodický pokyn Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy k řešení šikanování ve školách a školských zařízeních č.j. MŠMT-22294/2013-1
16. Metodický pokyn MŠMT k výchově proti projevům rasismu, xenofobie a intolerance, č. j.:14 423/99-22
17. Metodický pokyn k jednotnému postupu při uvolňování a omlouvání žáků z vyučování, prevenci a postihu záškoláctví, č. j.:10 194/2002-14
18. Pravidla pro rodiče a děti k bezpečnějšímu užívání internetu č.j.: 11 691/2004-24
19. Národní strategie prevence a snižování škod spojených se závislostním chováním 2019 – 2027
20. Informace o spolupráci předškolních zařízení, škol a školských zařízení s Policií ČR při prevenci a při vyšetřování kriminality dětí a mládeže a kriminality na dětech a mládeži páchané č. j. 25 884/2003-24 a pokyn policejního prezidenta č. 8/2002

4. Školní preventivní strategie v obecné rovině

Nárůst různých projevů rizikového chování¹ v populaci mládeže a dětí školního věku je celospolečenským problémem a právě děti patří k nejohroženější skupině. Proto je důležité zahájit primární prevenci již v předškolním věku a kontinuálně pokračovat při plnění povinné školní docházky. Poskytnout žákům co nejvíce informací o problematice přiměřeně jejich věku, naslouchat jejich problémům a otevřeně s nimi mluvit i na neformální úrovni. Cílem je vybudovat fungující systém primární prevence, ve kterém jsou jasně dány koordinační mechanismy, role, kompetence jednotlivých orgánů a institucí včetně stanovení pravidel komunikace mezi nimi.

Škola vytváří školní preventivní strategii jako základní nástroj prevence rizikového chování u žáků. Jedná se o dlouhodobý preventivní program školy, komplexní systémový prvek v realizaci preventivních aktivit. Poskytuje podněty ke zpracování MPP, který vede k předcházení, případně minimalizaci rizikových projevů chování a jejich důsledků. MPP je koncipován jako plán jednoletý a je každý rok ŠMP aktualizován. Školní preventivní strategie zastřešuje MPP v obecnější a dlouhodobější rovině. Při tvorbě strategie je brán v potaz školní vzdělávací program, který vychází z příslušného rámcového vzdělávacího programu. Prevence rizikového chování je jeho nedílnou součástí. Strategie vychází z omezených časových, personálních a finančních investic se zaměřením na nejvyšší efektivitu. Jasně definuje dlouhodobé, střednědobé a krátkodobé cíle. Je naplánována tak, aby její cíle mohly být řádně plněny. Přizpůsobuje se kulturním, sociálním či politickým okolnostem i struktuře školy či specifické populaci jak v rámci školy, tak v jejím okolí, respektuje rozdíly ve školním prostředí. Napomáhá celému pedagogickému týmu oddalovat, bránit vzniku rizikového chování a snižovat jeho výskyt. Zároveň zvyšuje schopnost žáků, pedagogů a dalších zaměstnanců školy činit informovaná a zodpovědná rozhodnutí. Pomáhá zejména těm jedincům, kteří pocházejí z nejvíce ohrožených skupin (minoritám, cizincům či dětem se speciálními vzdělávacími potřebami) při zajištění jejich lidských práv a povinností. Podporuje zdravý životní styl, tj. harmonickou rovnováhu tělesných a duševních funkcí s pocitem spokojenosti, chuti do života, tělesného i duševního blaha (výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, výživa a pohybové aktivity).

¹ *Typy rizikového chování: agrese, antisemitismus, domácí násilí, drobné krádeže, extremismus, gambling, homofobie, intolerance, kyberšikana, násilí, negativní působení sekt, netolismus, rasismus, rizikové chování v dopravě, rizikové sexuální chování, rizikové sporty, spektrum poruch příjmu potravy, šikana, užívání návykových látek, vandalismus, xenofobie, záškoláctví, závislostní chování*

5. Hlavní aktivity realizace školní preventivní strategie.

- Odpovědnost za systematické vzdělávání pedagogických pracovníků v metodikách preventivní výchovy a technikách pedagogické preventivní práce
- Nácviky praktických psychologických a sociálně psychologických dovedností, techniky rozvíjení osobnosti
- Metody vytváření pozitivních vztahů mezi žáky a řešení problémových situací
- Systémové zavádění etické a právní výchovy, výchovy ke zdravému životnímu stylu, oblastí preventivní výchovy do výuky jednotlivých předmětů
- Uplatňování různých forem a metod působení na jednotlivce a skupinu žáků s důrazem na podporu rozvoje jejich osobnosti a sociálního chování
- Vytváření podmínek pro smysluplné využití volného času žáků
- Spolupráce s rodiči a osvětová činnost pro rodiče v oblasti primární prevence
- Průběžné sledování konkrétních podmínek a situace ve škole či školském zařízení z hlediska rizik výskytu rizikového chování a uplatňování nejvhodnějších metod umožňujících včasné zachycení ohrožených žáků
- Diferencované uplatňování preventivních aktivit a programů speciálně zaměřených na jednotlivé rizikové skupiny dětí a mládeže
- Poskytování poradenských služeb a zprostředkování možností poradenských služeb specializovaných poradenských a preventivních zařízení pro žáky, rodiče i pedagogy
- Včasné a důsledné řešení porušení školního řádu a vyvození patřičných sankcí

6. Potřebnost školní preventivní strategie

Škola nepřejímá zodpovědnost za výchovu žáků ke zdravému životnímu stylu. Pomáhá však rodičům v rozvoji žáka jeho vzděláváním a socializací ve skupině dětí. Prevence předpokládá řadu spolupracujících složek. Vedle rodin, škol a školských zařízení jsou to orgány sociálně právní ochrany dětí, zdravotnická zařízení, orgány místní samosprávy, poradenské instituce ve školství, policie, kulturní střediska, zájmové organizace, podnikatelské subjekty apod. Škola usiluje o integraci primárně preventivních aktivit, které sama poskytuje, se službami specializovaných zařízení.

Za společensky a kulturně podmíněné problémy prevence rizikového chování u žáků jsou především považovány:

- Nedostatečná ochrana dětí před alkoholem a pasivním kouřením v rodině a na veřejnosti
- Vysoká společenská tolerance k legálním drogám
- Mobilní telefony, internet
- Liberalizace drogové politiky
- Absence pocitu zodpovědnosti za vlastní zdraví
- Podceňování primární prevence

- Prevence pouze ve škole, po skončení vyučování nemožnost postihu, nekontrolovatelnost žáků
- Neodbornost pedagogů v dané oblasti, absence právního vědomí

Primární prevence je zaměřena především na tyto **typy rizikového chování**:

- Agrese, šikana, kyberšikana a další rizikové formy komunikace prostřednictvím multimédií
- Záškoláctví
- Domácí násilí
- Kriminalita, delikvence, vandalismus a jiné formy násilného chování
- Ohrožení mravnosti a ohrožování mravní výchovy mládeže
- Xenofobie, rasismus, intolerance a antisemitismus
- Závislostní chování, užívání návykových látek (včetně alkoholu a kouření), anabolik, medikamentů a dalších látek
- Sexuální rizikové chování, onemocnění HIV/AIDS a další infekční nemoci spojené s užíváním návykových látek
- Netolismus (virtuální drogy) a patologické hráčství (gambling)
- Rizikové sporty
- Týrání a zneužívání dětí
- Spektrum poruch příjmu potravy
- Komerční sexuální zneužívání dětí
- Negativní působení sekt a sociálně patologických náboženských hnutí

7. Cíle školní preventivní strategie

Cílem strategie je osvojit si kompetence zdravého životního stylu, které jsou nejúčinnějším preventivním nástrojem. Snahou je, aby se preventivní výchovně vzdělávací působení stalo neoddělitelnou součástí výuky a života školy. Žáci se tak stanou odolnějšími vůči rizikovému chování. Škola bude užívat účinná primárně preventivní opatření s cílem minimalizace projevů a rizik takového chování, předcházet jim, případně je diagnostikovat a následně přijímat efektivní opatření vedoucí k omezení škod způsobených jejich výskytem mezi žáky. Naše školní preventivní strategie se zaměří především na zkvalitňování sociálního klimatu školy a jednotlivých tříd. Úzce s tím souvisí primární prevence šikany či chování s prvky šikany (včetně kyberprostoru) a vandalismu.

Cílem komplexního působení je dítě odpovědné za vlastní chování a způsob života v míře přiměřené jeho věku:

- Dítě s posílenou duševní odolností vůči stresu, negativním zážitkům a vlivům
- Dítě schopné dělat samostatná (a pokud možno správná) rozhodnutí
- Dítě s přiměřenými sociálně psychologickými dovednostmi
- Dítě schopné řešit, případně schopné nalézt pomoc při řešení problémů
- Dítě s vyhraněným negativním vztahem k návykovým látkám

- Dítě podílející se na tvorbě prostředí a životních podmínek

Cíle dlouhodobé

- Výchova ke zdravému životnímu stylu
- Podporování vědomí odpovědnosti za zdraví své i druhých formou informování o zdravém životním stylu
- Trvalé prohlubování povědomí žáků o rizikovém chování, jeho typech a následcích
- Vytváření pozitivní, klidné atmosféry ve škole a atmosféry vzájemnosti, důvěry, respektu a bezpečí při udržení uvědomělé kázně
- Motivování žáků (a dalších dotčených osob) k rozvoji sociálních kompetencí: ochota a schopnost spolupracovat, tolerance k názorům druhých, k odlišnostem v přesvědčení, kultuře či zvycích, konstruktivní kritika a sebekritika, zdravá komunikace na úrovni žák – žák, žák – učitel, učitel – učitel a učitel – rodič
- Zvyšování schopnosti řešit a zvládat problémy a konflikty nenásilnou formou
- Mít adekvátní reakce na stres, neúspěch a kritiku
- Pozitivní vnímání sebe sama
- Podněcování rozvoje vůle a zdravého sebevědomí a tím i odolnosti vůči rizikovému chování
- Rozvoj osobnostních kvalit, které podporují zdravý rozvoj osobnosti
- Přijetí osobní zodpovědnosti k právům a povinnostem
- Dovednost používat různé informační zdroje, kriticky zhodnotit a porovnat informace
- Spolupráce celé školy – všech žáků, pedagogů a provozních zaměstnanců
- Formování postojů dětí k společensky akceptovatelným hodnotám
- Funkční informační systém
- Pravidelné vzdělávání pedagogického sboru v oblasti primární prevence
- Podpora žáků se speciálními vzdělávacími potřebami

Cíle střednědobé

- Využívání externích služeb institucí působících v oblasti prevence rizikového chování
- Úzká spolupráce s rodiči žáků, pedagogickými pracovníky a dalšími zaměstnanci školy, organizacemi participujícími v oblasti primární prevence
- Pozitivní motivace pedagogů k řešení případů rizikového chování
- Monitoring úspěchů žáků ve všech oblastech jejich působení a jejich podpora
- Zlepšování sociálního klimatu ve škole, vytváření pozitivního klimatu
- Podpora informovanosti rodičů o primární prevenci rizikového chování u dětí
- Informování pedagogů o vzdělávacích akcích DVPP zaměřených na prevenci rizikového chování
- Pokračování v pravidelných konzultačních hodinách ŠMP
- Pokračování komunitních kruhů ve třídách
- Pokračování ve zkvalitňování práce v oblasti primární prevence
- Proškolení školního metodika prevence v rámci pravidelných školení ŠMP
- Školní metodik prevence absolvuje specializační studium ŠMP

Cíle krátkodobé

- Zajištění průběhu všech plánovaných preventivních akcí (viz. MPP na daný školní rok a další akce realizované podle aktuální potřeby a nabídky v konkrétním školním roce)
- Aktuální monitoring výskytu případů rizikového chování
- Řešení rizikového chování ve škole podle daných postupů

8. Preventivní opatření v rámci podpory zdravého sociálního klimatu školy

Vztah učitel – žák

Budujeme vzájemnou důvěru mezi učitelem a žákem. Žák ví, že se může na učitele obrátit a bude respektován jeho názor, jeho potřeby. Učitel se zajímá o žáka, podněcuje dialog. Učitel získává důvěru žáka i prostřednictvím budování vztahu s rodinou, sociálním prostředím žáka. Při řešení problémů je učitel otevřen komunikaci s žákem, s rodičem, širší rodinou, ostatními pedagogy a se školním poradenským pracovištěm.

Vztah žák – žák

Pro zdárný průběh výchovně vzdělávacího procesu je zdravé klima třídního kolektivu nezbytné (včetně paralelních tříd v ročníku i napříč ročníky). Podpora utváření a upevňování zdravých sociálních vazeb mezi žáky probíhá vhodným působením ve vyučování i mimo něj. Snažíme se o vytváření bezpečné přátelské atmosféry během vyučování i o přestávkách. Žáci často spolupracují ve dvojicích a ve skupinách ve třídě.

Skupinová práce

Učitel při ní věnuje pozornost spolupráci ve skupinách, podporuje naslouchání, zapojení všech členů skupiny, reflektuje s žáky skupinovou práci a podporuje tak rozvoj kompetencí týmové práce, řešení konfliktu (učitel podporuje odpovědnost žáka za řešení konfliktu). Žáci se učí vést diskuzi, vyjadřovat své názory, naslouchat druhým a vhodným způsobem reagovat na kritiku. Jednou z možností je například vedení komunitního kruhu, ve kterém má každý právo diskutovat na základě pravidel diskuse, sdílet své pocity, obavy, radosti, zážitky, podněty k životu třídy, klást otázky.

Projektové vyučování

V rámci projektů se žáci mohou blíže seznámit s děním kolem sebe a aktuálními tématy. Umožňuje intenzivní spolupráci žáků i spolupráci napříč ročníky. Žáci se navzájem poznávají a dokáží spolupracovat podle svých schopností.

Individualizované hodnocení, slovní hodnocení, sebehodnocení, zpětná vazba skupiny

Žáci dostávají komplexní zpětnou vazbu od učitele. Jsou informováni o svém pokroku i nedostacích. Je oceňováno úsilí žáka a míra jeho pokroku bez srovnávání s výkonem ostatních. Je podporován jeho individuální talent a zájem. Diferenciace výuky může probíhat prostřednictvím práce ve skupinách podle zaměření žáka. Pomáháme žákovi vybudovat si důvěru v sebe, ve vlastní síly, pozitivní vztah k okolnímu světu.

Vztah učitel – učitel

Zdravý pedagogický sbor je klíčovým předpokladem pro kvalitní primární prevenci a vůbec kvalitu školského zařízení. Na škole je vytvářeno bezpečné prostředí, ve kterém se pedagogové nebojí obrátit na kolegy s žádostí o pomoc, vzájemně komunikují, spolupracují a důvěřují si. Ke zlepšení vztahů přispívá také aktivní účast pedagogů na pravidelných mimopracovních akcích.

Vztah učitel – rodič

Učitelé se snaží budovat dobré vztahy s rodiči žáků a pravidelně s nimi spolupracují (třídní schůzky, konzultace, elektronická komunikace aj). Vztahy se během školní docházky jejich dítěte utvářejí, vyvíjejí a dále posilují. Budování kvalitních partnerských vztahů patří mezi významné předpoklady úspěšné primární prevence. Třídní učitelé budou na třídních schůzkách informovat o programech a aktivitách prevence rizikového chování. Rodiče budou seznámeni s osobou a činností školního metodika prevence a obdrží další nezbytné informace (kontakty, adresy, konzultační hodiny). Pokud rodiče projeví zájem o danou oblast prevence rizikového chování, škola zajistí preventivní program. Na jejich dotazy a připomínky škola zpětně reaguje. Pro rodiče žáků pořádá škola i jednotlivé třídy mimoškolní akce, při nichž dochází i k neformální komunikaci učitelů s rodiči a bližšímu poznání rodinného zázemí žáků.

Pedagogická diagnostika

Učitel věnuje pozornost žákům, registruje signály o možném problému žáka a hledá příčiny a vhodné formy nápravy. Spolupracuje s výchovnou poradkyní, s metodičkou prevence, s rodiči. Závažné případy konzultuje s ředitelem školy.

Řešení přestupků

Porušování školního řádu, týkajícího se držení, distribuce a užívání návykových látek v prostorách školy, je klasifikováno jako hrubý přestupek a je hodnoceno podle školního řádu. Jsou sledovány i další rizikové chování - šikana, vandalismus, brutalita, rasismus atd. Při jejich zjištění jsou navržena cílená opatření ve spolupráci se školním poradenským pracovištěm.

V případě, kdy selže prevence ve škole, bude přistoupeno k následujícím opatřením:

1. individuální pohovor se žákem za přítomnosti ředitele školy, metodičky prevence a výchovné poradkyně
2. jednání s rodiči na úrovni výchovné komise za přítomnosti pracovníků OSPOD,
3. doporučení kontaktu s odborníky,
4. v případě dealerství oznámení Policii ČR.

Zveřejnění informací

Informace budou zveřejňovány na webu školy a na nástěnce v budově školy. Informace obsahují důležitá telefonní čísla a adresy (linky důvěry apod.) a další informace, které se vztahují k tématům zařazeným do Preventivního programu školy, zásady první pomoci při výskytu šikany.

9. Osoby podílející se na realizaci školní preventivní strategie

Preventivní tým školy:

- ředitel školy: Mgr. Petr Janečka
- zástupce ředitele: Mgr. Oldřich Zdařil
- školní metodik prevence – Mgr. Naďa Klímková
- výchovná poradkyně – Mgr. Marcela Švendová
- pedagogové

Role jednotlivých členů preventivního týmu:

Školní metodik prevence:

Mezi standardní činnosti ŠMP patří činnosti metodické a koordinační, informační a poradenské, které jsou definovány v Metodickém doporučení k primární prevenci rizikového chování u dětí, žáků a studentů ve školách a školských zařízeních č. j. 21291/2010-28 a vymezeny vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních.

Standardní činnosti ŠMP:

Metodické a koordinační činnosti

- Koordinace tvorby, kontrola, evaluace a participace při realizaci minimálního preventivního programu školy
- Koordinace a participace na realizaci aktivit školy zaměřených na prevenci záškoláctví, závislostí, násilí, vandalismu, sexuálního zneužívání, zneužívání sektami, rasismu a xenofobie, prekriminálního a kriminálního chování, rizikových projevů sebepoškození a dalších projevů rizikového chování
- Metodické vedení činnosti pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování. Vyhledávání a nastavení vhodné podpory směřující k odstranění rizikového chování.
- Koordinace vzdělávání pedagogických pracovníků školy v oblasti prevence rizikového chování
- Individuální a skupinová práce se žáky s obtížemi v adaptaci, se sociálně vztahovými problémy, s rizikovým chováním a problémy, které negativně ovlivňují jejich vzdělávání
- Koordinace přípravy a realizace aktivit zaměřených na zapojování multikulturních prvků do vzdělávacího procesu a na integraci žáků/cizinců. Prioritou v rámci tohoto procesu je prevence rasismu, xenofobie a dalších jevů, které souvisejí s přijímáním odlišnosti
- Koordinace spolupráce školy s orgány státní správy a samosprávy, které mají v kompetenci problematiku prevence rizikového chování, s metodikem preventivních aktivit v poradně a s poradenskými, terapeutickými, preventivními, krizovými, a

dalšími odbornými pracovišti, zařízeními a institucemi, které působí v oblasti prevence rizikového chování

- Kontaktování odpovídajícího odborného pracoviště a participace na intervenci a následné péči v případě akutního výskytu rizikového chování
- Shromažďování odborných správ a informací o žácích v poradenské péči specializovaných poradenských zařízení v rámci prevence rizikového chování v souladu se zákonem č. 101/2000 Sb. a o změně některých zákonů
- Vedení písemných záznamů umožňujících doložit rozsah a obsah činnosti školního metodika prevence, navržená a realizovaná opatření

Informační činnosti

- Zajišťování a předávání odborných informací o problematice rizikového chování, o nabídkách programů a projektů, o metodách a formách specifické primární prevence pedagogickým pracovníkům školy.
- Prezentace výsledků preventivní práce školy, získávání nových odborných informací a zkušeností.
- Vedení a průběžné aktualizování databáze spolupracovníků školy pro oblast prevence rizikového chování, zejména orgánů státní správy a samosprávy, středisek výchovné péče, poskytovatelů sociálních služeb, zdravotnických zařízení, Policie ČR, orgánů sociálně - právní ochrany dětí, nestátních organizací působících v oblasti prevence, center krizové intervence a dalších zařízení, institucí a jednotlivých odborníků
- Předávání informací a zpráv o realizovaných preventivních programech zákonným zástupcům, pedagogickým pracovníkům školy a školskému poradenskému zařízení.
- Vedení dokumentace, evidence a administrativa související se standardními činnostmi v souladu se zákonem a předávání informací o realizovaných preventivních programech školy pro potřeby zpracování analýz, statistik a krajských plánů prevence

Poradenské činnosti

- Vyhledávání a orientační šetření žáků s rizikem či projevy rizikového chování; poskytování poradenských služeb těmto žákům a jejich zákonným zástupcům, případně zajišťování péče odpovídajícího odborného pracoviště ve spolupráci s třídními učiteli
- Spolupráce s třídními učiteli při zachycování varovných signálů spojených s možností rozvoje rizikového chování u jednotlivých žáků a tříd a participace na sledování úrovně rizikových faktorů, které jsou významné pro rozvoj rizikového chování ve škole
- Příprava podmínek pro integraci žáků se specifickými poruchami chování ve škole a koordinace poskytování poradenských a preventivních služeb těmto žákům školou a specializovanými školskými zařízeními

Výchovný poradce:

Výchovný poradce je koordinátorem poradenských služeb ve škole, koordinuje společně se ŠMP aktivity školy v oblasti prevence. Aktivně nabízí učitelům a žákům možnost poradit se o svých problémech. Zaměřuje se na žáky, kteří jsou ohroženi ve svém vývoji, sebepojetí a komunikaci s druhými. Výchovný poradce navrhuje opatření v případě porušení školního řádu, navrhuje svolání výchovné komise, vede individuální konzultace s dětmi, s rodiči, informuje o možnostech odborné péče a další pomoci. Jedná se sociálním odborem a konzultuje problémy s odbornými pracovišti. Standardní činnosti výchovného poradce jsou vymezeny vyhláškou č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních (dle přílohy 3 k vyhlášce č. 72/2005 Sb.) a vyhláškou č. 116/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 72/2005 Sb., o poskytování poradenských služeb ve školách a školských zařízeních.

Ředitel školy:

Ředitel školy je zodpovědný za prevenci a řešení zjištěných projevů rizikového chování u žáků. Sleduje efektivitu prevence rizikového chování. Sleduje problémy v kontextu celé školy a činí personální a organizační opatření ke zlepšení vzájemného soužití ve škole. Svolává v případě potřeby výchovnou komisi za účasti rodičů, pedagogů, pracovníků orgánu péče o dítě, psychologů apod. Vytváří podmínky pro předcházení rizikového chování u žáků školy zejména:

- zabezpečením poskytování poradenských služeb ve škole se zaměřením na prevenci rizikového chování, koordinací tvorby, kontrolou realizace a pravidelným vyhodnocováním minimálního preventivního programu školy
- jmenováním školního metodika prevence
- podporou dalšího vzdělávání školního metodika prevence v oblasti specifické primární prevence rizikového chování
- podporou týmové spolupráce školního metodika prevence, výchovného poradce, třídních učitelů a dalších pedagogických pracovníků školy při přípravě, realizaci a vyhodnocení MPP

Pedagogové

Pedagogové uskutečňují preventivní aktivity v průběhu výchovně vzdělávacího procesu a jsou součástí preventivního týmu školy. Reagují na signály týkajících se možných problematických situací a následně hledají příčiny a odpovídající způsoby řešení rizikového chování u žáků. Úzce spolupracují se ŠMP.

Třídní pedagogové se věnují v rámci výuky rozvoji kompetencí žáků v oblasti sociálních dovedností, učí podle principů a metod ŠVP. Provádějí průběžnou diagnostiku žáků třídy, na pedagogických radách vzájemně hodnotí uplynulé období, konzultují případné problémy a navrhují opatření. Spolupracují se ŠMP při zachycování varovných signálů, podílejí se na realizaci MPP a na pedagogické diagnostice vztahů ve třídě. Třídní učitel motivuje vytvoření vnitřních pravidel třídy, dbá na jejich důsledné dodržování v souladu se školním řádem a podporuje rozvoj pozitivních sociálních interakcí mezi žáky. Získává a udržuje si přehled o osobnostních zvláštěnostech žáků své třídy a o jejich rodinném zázemí. Je

v pravidelném kontaktu s rodiči žáků své třídy prostřednictvím třídních schůzek, osobních setkání, webových stránek třídy a dalších možností komunikace.

10. Vymezení cílové skupiny

Školní preventivní strategie je zaměřena na všechny žáky 1. – 9. ročníku se zvláštním přihlédnutím k dětem ze sociálně slabšího a málo podnětného rodinného prostředí, dětem s nedostatečným prospěchem a se speciálními vzdělávacími potřebami. Dále na pedagogy a ostatní zaměstnance školy se zaměřením na fungování celého týmu se zvláštním přihlédnutím k začínajícím pedagogům. Intenzivnější vzdělávací aktivity jsou směřovány k pracovníkům školního poradenského pracoviště. Do systému prevence jsou zapojeni všichni rodiče. Zvláštní pozornost je věnována rodičům dětí, u kterých se vyskytlo rizikové chování.

11. Klíčové vyučovací oblasti

V obecné rovině lze vymezit následující klíčové vyučovací oblasti:

- Oblast přírodovědná (např. biologie člověka, fyziologie, biologické účinky drog atd.)
- Oblast zdravého životního stylu (např. výchova ke zdraví, osobní a duševní hygiena, podmínky správné výživy, volný čas apod.)
- Oblast společenskovední (proces socializace jedince, užší a širší společenské prostředí, jedinec ve vzájemné interakci se sociálním prostředím apod.)
- Oblast rodinné a občanské výchovy (postavení rodiny ve společnosti, vedení domácnosti, správná výživa, zdravý vývoj a příprava na život, formy komunikace, zvyšování sociálních kompetencí dětí a mládeže apod.)
- Oblast sociálně právní (právní aspekty drog, práva dítěte, význam a cíle reklamy apod.)
- Oblast sociální patologie (postoj společnosti ke zneužívání drog, delikventní chování, kriminalita, xenofobie, šikanování, rasismus apod.)

Preventivní témata jsou nejčastěji frekventována v následujících předmětech:

Výchova ke zdraví
Výchova k občanství
Přírodopis
Přírodověda, vlastivěda
Český jazyk
Prvouka
Výtvarná výchova a výtvarné soutěže
Tělesná výchova
Chemie

12. Znalostní kompetence žáků

1. – 3. ročník

- žáci dokáží pojmenovat zdravotní rizika spojená s kouřením, pitím alkoholu, užíváním drog, zneužíváním léků
- znají jednoduché způsoby odmítání návykových látek
- znají hodnotu zdraví a nevýhody špatného zdravotního stavu
- mají vědomosti jak udržovat zdraví a o zdravém životním stylu
- mají právní povědomí v oblasti rizikového chování

3. – 5. ročník

- žáci mají povědomí o zdraví jako základní lidské hodnotě
- znají činnosti, které jsou vhodné z hlediska zdraví zařadit do denního režimu, osvojují si zdravý životní styl
- podrobně znají zdravotní a sociální rizika návykových látek a argumenty ve prospěch zdraví
- znají zákony omezující kouření, požívání alkoholu a zákony týkající se užívání a šíření drog
- umí komunikovat se službami poskytujícími poradenskou pomoc
- umí pojmenovat základní mezilidské vztahy
- umí rozpoznat projevy lidské nesnášenlivosti
- vědí, na koho se obrátit v případě, že někdo ohrožuje nebo poškozuje jeho práva
- mají povědomost o tom, že každé jednání, které ohrožuje práva druhých (šikana, násilí, zastrašování aj.), je protiprávní
- znají základní způsoby odmítání návykových látek ve styku s vrstevníky

6. – 9. ročník

- žáci znají význam harmonických mezilidských vztahů pro zdravý životní styl a zdraví
- respektují odlišné názory či zájmy lidí a odlišné způsoby jejich chování a myšlení, jsou tolerantní k menšinám
- znají a uplatňují vhodné způsoby řešení neshod se spolužáky, spory řeší nenásilným způsobem
- znají vhodné způsoby chování a komunikace v různých životních situacích
- umí spolupracovat ve skupině a přebírat zodpovědnost za společné úkoly
- znají významné dokumenty upravující lidská práva a sociálně právní ochranu dětí
- znají činnost důležitých orgánů právní ochrany občanů
- uvědomují si podstatu protiprávního jednání a právní odpovědnost za případné protiprávní činy
- umí chápat zdraví ve smyslu holistickém, ve složce fyzické, duchovní, sociální
- umí zhodnotit vhodné a nevhodné zdravotní návyky
- umí vysvětlit své konkrétní postoje a chování z pohledu zdraví
- ví, co je podstatou zdravého životního stylu a snaží se o jeho realizaci

- znají pozitivní vliv aktivního pohybu, relaxace, duševní hygieny
- ví, že zneužívání dítěte je trestné
- umí diskutovat o rizicích zneužívání drog, orientují se v trestně právní problematice návykových látek
- ví, kde hledat odbornou pomoc, v případě potřeby ji dovedou využít
- bezpečně zvládají účelné modely chování v krizových situacích (šikanování, týrání, sexuální zneužívání apod.) a správně se rozhodují v situacích vlastního nebo cizího ohrožení
- dokáží komunikovat se specializovanými službami (linky důvěry, krizová centra)
- odmítají projevy brutality a násilí zprostředkované médii a umí o nich diskutovat

13. Metody a formy strategie primární prevence školy

- adaptační a harmonizační pobyty
- návazná práce s šestými ročníky
- pravidelné třídnické hodiny
- dotazníková šetření a screeniny – vyhledávání varovných signálů
- tematické bloky ve výuce
- dlouhodobý blokový program primární prevence – interaktivní zážitkové bloky
- školní projekty umožňující spolupráci napříč ročníky, spolupráci mladších a starších žáků
- tematické besedy dle potřeb konkrétní třídní skupiny – využívání
- nabídka volnočasových aktivit
- průběžná evaluace jednotlivých částí strategie primární prevence
- analýza aktuálních potřeb školy
- průběžná případová práce školního poradenského pracoviště

14. Vyhodnocení školní preventivní strategie

Vyhodnocení se týká věcné podstaty realizace jednotlivých akcí a aktivit. Sleduje se jejich účinnost, průběh a efektivita. Dává přehled o počtech účastníků, finančních nákladech, schopnosti realizovat jednotlivé programy apod. Proces změn bude vyhodnocován průběžně a trvale pomocí prostředků poskytujících zpětnou vazbu, především formou dotazníků. Dotazníky a škály pomohou objevit slepé uličky, selhání nebo nereálné nároky programu, což lze poté napravit vypracováním upravené verze pro další období. ŠMP s výsledky pravidelně seznamuje vedení školy, pedagogické pracovníky a rodiče žáků na pedagogických radách, provozních poradách, třídních schůzkách aj. Na konci každého školního roku vyhodnocuje ŠMP realizaci preventivních aktivit za příslušný školní rok (systém výkaznictví). Vyhodnocení preventivních aktivit je východiskem při tvorbě MPP pro následující školní rok

Vyhodnocení výsledků uskutečňovaného procesu změn zahrnuje:

- zhodnocení psychosociálního klimatu ve škole, kázně a případně i prospěchu žáků
- zhodnocení posunu v postojích a hodnotových systémech dětí
- zhodnocení výskytu rizikového chování ve škole

Vyhodnocení efektivity

- použití dotazníku pro učitele a žáky - vypracování bude zadáno
- porovnání počtu omluvených a neomluvených hodin za sledované období
- porovnání počtu řešených případů metodikem prevence

Po ukončení strategického období ŠMP zhodnotí efektivnost školní preventivní strategie a vyvodí závěry a podněty pro tvorbu nové strategie.

Financování

Sdružení rodičů – příspěvky na lekce v preventivních besedách Renarkon, Madio, Unie Kompas, příspěvky na projekty školy podporující dobré klima ve škole a spolupráci s rodiči

Ve Zlíně – Malenovicích

S účinností od 1. září 2019

Vypracovala: Mgr. Nad'a Klímková